

Pohjoismaiden ministerineuvoston tasa-arvotyötä koskeva selonteko 2023

Sisällys

1. YHTEENVETO	2
2. JOHDANTO	4
3. MITEN SEKTORIT OVAT OMAKSUNEET TASA-ARVONÄKÖKULMAN?	6
PUOLET SEKTOREISTA ON TEHNYT ANALYYSIÄ JA MUOTOILLEET TAVOITTEET	6
ENEMMISTÖN MUKAAN TARVITAAN ENEMMÄN TILASTOTIETOA JA OSAAMISTA	7
TASA-ARVONÄKÖKULMAN SISÄLLYTTÄMINEN ERI PROSESSEIHIN	10
KAAVIO 1: MIHIN PROSESSEIHIN OLETTE SISÄLLYTTÄNEET TASA-ARVONÄKÖKULMAN?	10
SISÄLLYTETTYINÄ USEAMMAN SEKTORIN OHJAUSASIAKIRJOIHIN	11
TASA-ARVOLLA YHTÄ PALJON TILAA TÄLLÄ KAUDELLA KUIN ENNENKIN	12
4. SEKTORIEN PANOSTUKSET JA TOIMET	12
5. EDUSTUS KOMITEOISSA JA TYÖRYHMISSÄ	21
6. TASA-ARVO- JA LGBTI-ASIAIN MINISTERINEUVOSTON TOIMINTA KAUDEN AIKANA	24
7. PÄÄTELMÄT	26

1. Yhteenveto

Pohjoismaiden ministerineuvosto on asettanut visiossaan (Visio 2030) korkeat tavoitteet työlle, jossa kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapsen oikeudet ja nuorten näkökulma ovat laaja-alaisia painopisteitä. [Pohjoismaiden ministerineuvoston kestävä kehitys, tasa-arvoa sekä lapsen oikeuksia ja nuorten näkökulmaa koskevien toimintaperiaatteiden](#) avulla varmistetaan siitä, että kyseiset näkökulmat ovat läpäisevinä teemoina Pohjoismaiden ministerineuvoston kaikessa työssä. Pohjoismaiden ministerineuvoston on vuosittain tehtävä Pohjoismaiden neuvostolle selkoa toimistaan tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi ministerineuvoston toimintaan.

Tämä selonteko antaa suurimmaksi osaksi myönteisen kuvan Pohjoismaiden ministerineuvoston työstä tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi eri sektoreiden toimintaan.

- Kaikki sektorit voivat antaa esimerkkejä siitä, mitä ne ovat tehneet tasa-arvon alalla tai miten ne ovat sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman eri toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä yhteistyöohjelmien ja muiden ohjausasiakirjojen laadintaan.
- On suhteellisen yleistä, että asetetaan vaatimuksia tietoisesta tasa-arvonäkökulmasta niille, jotka hakevat tukea ministerineuvoston tukijärjestelmistä tai hakevat muuta tukea taikka osallistuvat hakukierroksiin.
- Puolet sektoreista on ilmoittanut analysoineensa toimintojaan syväluotaavasti tasa-arvonäkökulmasta ja muotoilleensa sektorikohtaisia toimintatavoitteita, kun taas puolet on ilmoittanut, etteivät ne ole tehneet tällaisia analyysejä ja että niiltä puuttuu sektorin sisäiset tasa-arvotavoitteet.
- Enemmistö on ilmoittanut, että tarvitaan lisää tilastotietoa ja osaamista, jotta ne voivat paremmin valaista eri tasa-arvonäkökulmia omilla politiikan aloillaan.

Eri sektoreiden aloitteita ja tasa-arvotyön painottamista koskevissa kuvauksissa on useita esimerkkejä työelämään liittyvistä aloitteista. Aloitteissa on ollut kyse koulutuksellisen ja ammatillisen tasa-arvon edistämisestä sukupuolesta riippumatta, mutta myös ulkomailla syntyneiden naisten mahdollisuudesta saada jalansijaa työmarkkinoilla. On annettu myös useita esimerkkejä asioista, joissa painopiste on ollut esimerkiksi LGBTI-ihmisiä koskevissa oikeus- ja yhdenvertaisuusasioissa.

Kokonaisuutena Pohjoismaiden ministerineuvosto on edennyt pitkälle tasa-arvonäkökulman sisällyttämistyössä, tosin kehittämistarpeita on edelleen [toimintaperiaatteisiin](#) kirjattujen aikeiden täyttämiseksi. Useampien sektorien on järjestelmällisesti analysoitava omia politiikan aloja tasa-arvonäkökulmasta käsin ja

niiden on asetettava tasa-arvoa koskevat tavoitteet. Työtä on myös vahvistettava syväluotaavilla analyyseillä, joita voidaan hyödyntää tasa-arvoa edistävien toimien suunnittelussa ja toteutuksessa. On myös tärkeää toimia edelleen sen puolesta, että sukupuolijakauma ministerineuvoston eri komiteoissa ja työryhmissä tasoittuisi.

2. Johdanto

Pohjoismaiden ministerineuvosto on asettanut visiossaan (Visio 2030) korkeat tavoitteet työlle, jossa kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapsen oikeudet ja nuorten näkökulma ovat laaja-alaisia painopisteitä. Pohjoismaiden ministerineuvoston kestävä kehitystä, tasa-arvoa sekä lapsen oikeuksia ja nuorten näkökulmaa koskevien toimintaperiaatteiden avulla varmistetaan siitä, että kyseiset näkökulmat ovat läpäisevinä teemoina Pohjoismaiden ministerineuvoston kaikessa työssä.

Kyseisten näkökulmien sisällyttäminen on edellytyksenä sille, että visio Pohjolasta maailman kestävimpanä ja integroituneimpana alueena vuoteen 2030 mennessä voidaan saavuttaa. Pohjoismaiden ministerineuvoston visiotyötä konkretisoivan toimintasuunnitelman tavoitteet 9 ja 12 painottavat erityisesti tasa-arvoa. Tavoitteessa 9 todetaan seuraavasti: "Pohjoismaiden ministerineuvosto edistää hyvää, tasa-arvoista ja turvallista terveyttä ja hyvinvointia [...]." Lisäksi toimintasuunnitelmassa todetaan myös seuraavaa: "[...] Pohjoismaiden ministerineuvosto integroi ja toteuttaa kestävä kehitystä, tasa-arvoa sekä sisällyttää lasten ja nuorten näkökulman kaikkeen [...] työhön" ja "toteuttaa LGBTI-ihmisten yhdenvertaiset mahdollisuudet, kohtelun ja oikeudet Pohjolassa osana pohjoismaista yhteistyöpolitiikkaa."

Pohjoismaiden ministerineuvoston on vuosittain tehtävä Pohjoismaiden neuvostolle selkoa toimistaan tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi ministerineuvoston toimintaan. Selonteossa kuvataan tasa-arvosektorin yhteistyöohjelman parissa tehtävää työtä, mutta myös sitä, miten työ on pääpiirteissään edennyt edellä mainittua ohjausasiakirjaa (Visio 2030), integraatiota koskevia toimintaperiaatteita ja toimintasuunnitelmaa apuna käyttäen. Seuraava selonteko koskee muodollisesti vuotta 2023, mutta vastaajia on pyydetty ottamaan mukaan panostukset, jotka on tehty edellisen selonteon jälkeen eli vuoden 2022 kesäkuun jälkeen.

Tasa-arvonäkökulma on yksi kolmesta läpäisevästä periaatteesta Pohjoismaiden ministerineuvoston työssä. Toiset kaksi ovat lapsen oikeudet ja nuorten näkökulma sekä kestävä kehitys.

Selonteosta

Selonteko pohjautuu Pohjoismaiden ministerineuvoston 15 sektorin ja alan raportointiin tietoihin. Luettavuuden parantamiseksi seuraavassa käytetään termiä "sektori" sekä muodollisista sektoreista että muista aloista.

1. Työelämäala (MR-A)
2. Lapset ja nuoret (MR-SAM)
3. Digitalisaatio (MR-DIGITAL)
4. Talous- ja rahapolitiikka (MR-FINANS)
5. Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiat (MR-FJLS)
6. Rajaesteet (MR-SAM)
7. Kestävä kehitys (MR-SAM)
8. Kotoutuminen
9. Kansainvälinen yhteistyö ja Arktis (MR-SAM)
10. Oikeusasiat (MR-JUST)
11. Kulttuuri (MR-K)
12. Ympäristö ja ilmasto (MR-MK)
13. Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka (MR-TILLVÄXT). (Tähän on yhdistetty kolme osasektorin, elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka, vastaukset.)
14. Sosiaali- ja terveystieteiden politiikka (MR-S)
15. Koulutus ja tutkimus (MR-U)

Sektorit ovat vastanneet kyselyyn, jota on kehitetty ja yksinkertaistettu edellisen selonteon jälkeen. Sektorit ovat saaneet tehdä selkoa toiminnastaan, jonka lähtökohtana ovat olleet Pohjoismaiden ministerineuvoston tasa-arvoa koskevat tavoitteet, samalla kun ne ovat voineet antaa valaisevia esimerkkejä aloitteista ja työskentelytavoista. Kyselyyn tulleet vastaukset muodostavat selonteon perustan. Viestintöosasto on antanut kuvauksen omista toimistaan. Viestintöosaston vastauksia käsitellään luvussa 4. Kyselyyn on voinut vastata tanskaksi, norjaksi ja ruotsiksi, mutta luottavuuden helpottamiseksi kaikki kuvaukset ja lainaukset on käännetty ruotsiksi.

Sisällyttämisestä

Kaikki sektorit ja laitokset sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö ovat vastuussa tasa-arvon näkökulman sisällyttämisestä toimintaan. Sihteeristössä on otettu käyttöön hanke toimintaperiaatteiden implementoimiseksi, niin että käynnissä olevaan työhön sisällytetään rinnakkain kestävä kehitys, tasa-arvo sekä lapsen oikeudet ja nuorten näkökulma. Vuonna 2023 painopiste on ollut toimintaperiaatteiden kolmessa periaatteessa, joiden mukaan varmistetaan osaaminen, toteutetaan vaikutusarvioinnit ja järjestetään esteettömiä tapahtumia ja kokouksia. Tähän sisältyy verkkopohjainen perehdytys kaikille työntekijöille, syventävien kurssien kehittäminen, uusi perehdytysmateriaali paremman edustavuuden ja inklusion luomiseksi eri tilaisuuksiin sekä oikeusperustainen analyysi lapsia ja nuoria osallistavia toimia varten.

3. Miten sektorit ovat omaksuneet tasa-arvonäkökulman?

Seuraavassa luvussa on yhteenveto siitä, mitä sektorit ovat priorisoineet ja miten ne ovat sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman työhönsä.

Puolet sektoreista on tehnyt analyysyjä ja muotoilleet tavoitteet

Kun sektoreilta kysyttiin, ovatko ne vuosina 2022–2023 analysoineet erilaisia tasa-arvonäkökulmia omalla alallaan, vastasi 7 sektoria 15:stä myönteisesti. Myönteisesti vastanneita pyydettiin kuvailemaan, mitä dataa tai tilastoja ne ovat käyttäneet.

Työelämäalan ministerineuvosto (MR-A) mainitsee OECD:n raportissa [Nordic lessons for an Inclusive Recovery? Responses to the Impact of COVID-19 on the Labour Market](#) luetellut sukupuoleen perustuvat tilastot. Työelämäalan ministerineuvosto mainitsee tässä myös osallistumisensa tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvoston johtamaan tilastotietojä sisältävään hankkeeseen, joka koskee seksuaalista häirintää työelämässä.

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvosto (MR-FJLS) nostaa esiin [Yhteispohjoismaisen metsäntutkimuksen \(SNS\)](#) ja [Pohjoismaisen maatalous- ja elintarviketutkimuksen komitean \(NKJ\)](#) laatimat tilastot.

Kotouttamisen osalta viitataan sihteeristön ja Nordregion laatimiin tilastotietoihin, jotka osoittavat, että sukupuolten sijoittumisessa työmarkkinoille on huomattavia eroavaisuuksia kuten myös siinä, missä laajuudessa eri Pohjoismaat ovat onnistuneet etniseltä taustaltaan erilaisten naisten integroimisessa työmarkkinoille.

Kestävä kehitys (MR-SAM) on antanut Ramböll Management Consultingille tehtäväksi laatia visiotyön 2030 yhteydessä tehtävät tilastot. Työssä painotetaan sitä, miten Pohjola kehittyy tullakseen kestävimmäksi ja integroituneimmaksi alueeksi. Tilannekatsaus ja tulokset eivät vielä olleet valmiina tämän selonteon valmistuessa.

Kulttuuriministerineuvoston (MR-K) osalta mainitaan kulttuuripolitiikan osaamiskeskus Kulturanalys Norden, joka kehittää tilastoja ja analyysyjä kulttuuripoliittisista aiheista Pohjoismaissa. Keskus on kerännyt vuonna 2023 ja edellisen raportin julkaisemisen jälkeen [tilastotietoja Pohjoismaiden kulttuurialan ja luovien alojen työmarkkinoilta](#), ja näissä tilastoissa sukupuolierot ovat keskeinen osa materiaalista. Raportista käy muun muassa ilmi, että kaikissa Pohjoismaissa Norjaa lukuun ottamatta on kulttuurintekijöinä enemmän naisia kuin miehiä. Raportista käy myös ilmi, että miespuoliset kulttuurintekijät toimivat naisia useammin johtajina ja

yrittäjinä. Nordicom on kulttuuriministerineuvoston mediatutkimuksen yhteistyöelin. Nordicomin julkaisema Nordic Journal of Media Studies -lehti keskittyy vuoden 2023 julkaisussa mediaan ja sosiaaliseen sukupuoleen (*gender*) Pohjoismaissa. Nordicom Review -lehdessä oli vuosina 2022 ja 2023 esimerkkejä mediankäytöstä/mediatuotannosta ja sosiaalisesta sukupuolesta, esimerkkinä seuraava artikkeli: [Podcasting about yourself and challenging norms: An investigation of independent women podcasters in Denmark.](#)

Ympäristö- ja ilmastoasiain ministerineuvosto (MR-MK) viittaa Nordregion ja [Not Just a Green Transition \(NJUST\) – Examining the path towards a socially just green transition in the Nordic Region](#) -tutkimushankkeeseen. Ympäristö- ja ilmastoalalta mainitaan myös [Ensuring inclusive economic growth in the transition to a green economy](#) -tutkimushanke. Kummassakin hankkeessa keskitytään siihen, miten vihreää siirtymää kohti ilmastoneutraalia taloutta voidaan edistää keskittymällä tiukasti inklusioon ja tasa-arvoon.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikasta vastaava ministerineuvosto (MR-TILLVÄXT) mainitsee Unconventional Ventures -investointiyhtiön vuotuiset raportit, joissa esitellään sukupuolen mukaan jaoteltuja tilastotietoja investointivarojen jakautumisesta Pohjoismaissa. Edellinen raportti julkaistiin lokakuussa 2022, ja siitä käy ilmi, että edelleen on suuria ja pysyviä sukupuoleen perustuvia eroja start-up-yrityksiin tehtävissä investoinneissa. Vuonna 2021 investoinneista meni 88,2 prosenttia yksinomaan miesten perustamille yrityksille, kun taas 10,7 prosenttia meni yrityksille, joiden perustajien joukossa oli sekä miehiä että naisia ja vain 1,1 prosenttia meni yksinomaan naisten perustamille yrityksille. Mielenkiintoinen tulos on myös se, että tiimit, joissa on vähintään yksi nainen, käynnistävät arviolta kaksi kertaa useammin yrityksen, jota johdetaan arvoilla, verrattuna tiimeihin, joissa on yksinomaan miehiä.

Kahdeksan sektoria on ilmoittanut, että niillä on tasa-arvoa koskevat sektorikohtaiset tavoitteet. Lapset ja nuoret (MR-SAM), kansainvälinen yhteistyö ja Arktis (MR-SAM), oikeusasiat (MR-JUST), kestävä kehitys (MR-SAM), raha- ja talouspolitiikka (MR-FINANS), ympäristö ja ilmasto (MR-MK) ja koulutus- ja tutkimus (MR-U) ovat vastanneet kielteisesti kysymykseen tasa-arvoa koskevista sektori-/alakohtaisista tavoitteista. Lasten ja nuorten (MR-SAM) osalta korostetaan sitä, että tasa-arvo on mukana osana strategiaa, mutta sektori ei ole asettanut omia erillisiä tasa-arvotavoitteita.

Enemmistön mukaan tarvitaan enemmän tilastotietoa ja osaamista

9 sektoria 15:stä vastaa tarvitsevansa enemmän tai uutta tasa-arvoa koskevaa tilastotietoa tai osaamista sektorillaan.

Työelämäalan ministerineuvostosta (MR-A) korostetaan, että tasa-arvosta ja työelämästä on saatavilla runsaasti tilastoja, mutta tilastojen jatkuva päivittäminen on tärkeää, jotta tiedot ovat ajankohtaiset ja niitä voidaan analysoida ja käyttää perustana uusia hankkeita luotaessa.

Lapsi- ja nuorisoasioista vastaava ministerineuvosto (MR-SAM) haluaa jatkaa työtä lapsia ja nuoria koskevien indikaattorien parissa, niin että niissä on sisällytettyä tasa-arvonäkökulma.

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvosto (MR-FJLS) mainitsee visiohankkeensa ”Kestävät ja terveelliset elintarvikejärjestelmät”, jonka puitteissa on käynnistetty tutkimus yhdessä Nordregion kanssa. Tarkoituksena on tutkia asennemuutoksia ja kulutustottumuksia muun muassa sukupuolinäkökulmasta.

Rajaestesektori (MR-SAM) pitää hyvänä asiana kaikenlaista tilastotietoa, joka auttaa ymmärtämään mahdollisia miehiä ja naisia eri tavoin kohtelevia rajaesteitä. Esimerkkinä mainitaan sukupuolen mukaan eriteltyt pendelöintitilastot, jotka voisivat valaista tasa-arvoa liikkuvuuden ja integraation näkökulmasta.

Kulttuuriministerineuvosto (MR-K) korostaa tarvetta saada sukupuolen mukaan eriteltyjä tilastotietoja kulttuurintekijöistä, heidän työehdoistaan, uramahdollisuuksista ja taloudesta sekä mahdollisista sukupuolieroista kulttuurin käyttämisessä ja kuluttamisessa.

Kotouttamisessa on tarvetta lisätä tietoa maahanmuuttajanaisten kokemista esteistä koulutuksessa ja työmarkkinoilla. Sektorilla on myös yleisenä haasteena pohjoismaisten indikaattorien kehittäminen työmarkkinoille integroitumista varten.

Ympäristö- ja ilmastosektorilla (MR-MK) on yleisellä tasolla tarve saada lisää tietoa siitä, miten tasa-arvon lisääminen voi edistää vihreää siirtymää.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikasta vastaava ministerineuvosto (MR-TILLVÄXT) esittää saman haasteen, jota korostetaan [Female Entrepreneurship in the Nordics 2020](#) -raportissa. Haasteessa todetaan, että tarvitaan tilastotietoa yritysten omistamisesta ja johtajista analyysien osumatarkkuuden lisäämiseksi.

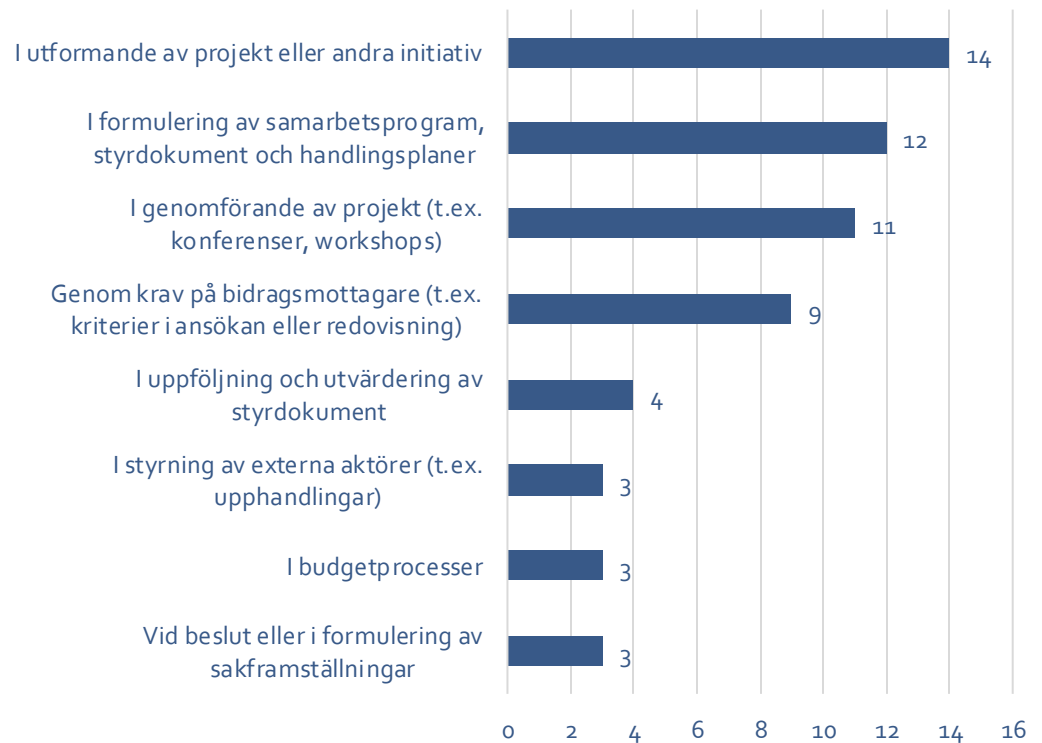

Sosiaali- ja terveystieteiden ministerineuvoston (MR-S) mukaan [asiaa käsitellään] uudessa vammaisasiain pohjoismaisessa yhteistyöohjelmassa 2023–2027, joka laadittiin keväällä 2022. Ohjelman mukaan on määrä kerätä vertailukelpoista pohjoismaista tilastotietoa neljältä alueelta: syrjintä, koulutus, työelämä ja esteettömyys. Kaikki tilastot tullaan erittelemään sukupuolen mukaan. Sektori nostaa esiin mielenkiintoisena seikkana mahdollisen sukupuolinäkökulman tarkastelun terveystieteiden ja ehkäisevien toimenpiteiden käyttämisessä (koskee myös etäpalveluja). Lisäksi voi tulla ajankohtaiseksi tarkastella sitä, miten kriisit ovat kohdanneet sukupuolet eri tavoin.

Tasa-arvonäkökulman sisällyttäminen eri prosesseihin

Sektorit ovat ilmoittaneet, mihin prosesseihin ne ovat sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman.

Kaavio 1: Mihin prosesseihin olette sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman?

Tuloksen mukaan tasa-arvonäkökulma on integroitu lähinnä hankkeiden ja muiden aloitteiden suunnitteluun ja toteutukseen sekä yhteistyöohjelmien ja muiden ohjausasiakirjojen laatimiseen (ks. seuraava luku). On myös verrattain tavallista, että tasa-arvo sisältyy vaatimuksena sektoreiden tukijärjestelmiin tukia haettaessa tai myönnettäessä. Ainoastaan muutama sektori on ilmoittanut, että näkökulma on sisällytetty ohjausasiakirjojen seurantaan ja arviointiin, ulkoisten toimijoiden ohjaamiseen tai budjetti- tai päätösprosesseihin taikka päätöksiin tai esityksiin.

Sisällytettynä useamman sektorin ohjausasiakirjoihin

12 sektoria, jotka kertoivat integroineensa näkökulman ohjausasiakirjoihinsa, ovat myös ilmoittaneet, mihin ohjausasiakirjoihin näkökulma on integroitu. Tulos osoittaa, että tasa-arvonäkökulma on kirjattuna ennen kaikkea yhteistyöohjelmiin ja muihin yleisluontoisiin ohjausasiakirjoihin, kuten valtuutuksiin ja tehtäväkuvauksiin.

Tasa-arvonäkökulma on integroitu seuraavien sektorien yhteistyöohjelmiin: työelämäala, kalastus, vesiviljely, maatalous, elintarvike ja metsätalous, kansainväliset asiat, oikeusala, kulttuuri, ympäristö ja ilmasto, elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka, sosiaali- ja terveysasiat sekä koulutus ja tutkimus. Yhteistyöohjelmien lisäksi nostetaan seuraavat esimerkit esiin:

Lapsi- ja nuorisoasioista vastaavan ministerineuvoston (MR-SAM) osalta mainitaan [pohjoismainen lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategia 2016–2024](#), jonka implementoinnista ja seurannasta sektori vastaa ja jossa tasa-arvolla on tärkeä osa. Erityisiä tavoitteita ei kuitenkaan ole laadittu.

Digitalisaatioministerineuvosto (MR-DIGITAL): [Ministerien julkilausumassa Digital North 2.0](#) vahvistetaan, että sektorin tulee "edistää digitaalista osallisuutta, voimaannuttamista ja tasa-arvoa yhteiskunnissamme torjumalla sukupuolieroja, osaamisvajeita, kykyvajeita, ikävinoumia ja datan vääristyneisyyttä sekä rakentamalla yhteiskunnissamme digitaalista luottamusta vahvan kyberturvallisuustietoisuuden ja tietoturvan avulla".

Rajaesteet: [Rajaesteneuvoston toimeksiannossa 2022–2024](#) todetaan, että tavoitteena on tasainen sukupuolijakauma rajaesteneuvoston kokoonpanossa.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikasta vastaavasta ministerineuvostosta (MR-TILLVÄXT) kerrotaan, että tasa-arvonäkökulma on kirjattuna Nordregion, NORAn ja rajaesteryhmän kanssa tehtyihin sopimuksiin.

Kulttuuriministerineuvoston (MR-K) osalta Pohjoismaiden viiden kulttuurilaitoksen strategisesta toimeksiannosta käy ilmi seuraavaa: "Sananvapaus, taiteellinen vapaus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat laitoksen toiminnan keskeisiä periaatteita, jotka edistävät luottamusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta Pohjolassa."

”Kulttuurielämän tasa-arvo, osallisuus ja monimuotoisuus edellyttävät uusia järjestelmällisiä toimia, joilla saadaan aikaan rakennemuutoksia. Haasteet liittyvät sekä kulttuuriyleisöön että kulttuurityöntekijöiden ehtoihin, uramahdollisuuksiin, kulttuuritalouteen, valtarakenteisiin ja erilaisiin tunnustamis- ja valintamekanismeihin.”

MR-K, ote vuosien 2021–2024 yhteistyöohjelmasta

Tasa-arvolla yhtä paljon tilaa tällä kaudella kuin ennenkin

Tämänvuotisessa kyselyssä sektoreilla oli ensimmäistä kertaa mahdollisuus vastata kysymyksiin siitä, miten ne arvioivat tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi tehtävää työtä kuluvalle kaudella (2023) edelliskauteen (2022) verrattuna. Kolmen sektorin mukaan tasa-arvonäkökulmaa on vahvistettu, kun taas loput ilmoittavat, että näkökulmalle on annettu yhtä paljon tilaa kuin ennenkin.

”Sektori on edelleen hyvin miesvaltainen. Sektori haluaa edelleen keskittää huomion tasa-arvoon tulevana vuosina, vaikka muutos eteneekin hitaasti.”

MR-FJLS

4. Sektorien panostukset ja toimet

Seuraavassa luvussa on yhteenveto sektoreiden vastauksista kysymykseen siitä, mitä sektori/ala on tehnyt tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi työhönsä. Tässä kysymyksessä sektoreita kehoitettiin antamaan kokonaiskuva relevanteista työskentelytavoista, hankkeista, julkaisuista ja muista relevanteista toimista. Joitakin kuvauksia on tilanpuutteen vuoksi lyhennetty.

Työelämäala (MR-A) nostaa esiin [Nordic Lessons for an Inclusive Recovery? Responses to the Impact of COVID-19 on the Labour Market](#) -raportin, jossa kerrotaan, miten pandemia on vaikuttanut eri aloihin ja kohderyhmiin ja miten ne ovat elpyneet pandemiasta. Sektori on myös mukana rahoittamassa Pohjoismaisen tasa-arvotiedon keskuksen (NIKK) hallinnoimaa tutkimushanketta [työelämässä tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä Pohjoismaissa](#). Sektori on myös ollut mukana rahoittamassa

hanketta, jonka puitteissa esitellään vuonna 2023 artikkeli vihreiden työpaikkojen tasa-arvosta.

Norjan puheenjohtajakaudella järjestettiin syksyllä 2022 **An equal Nordic Region – initiatives in education and working life** -konferenssi, jonka järjestämiseen osallistuivat työelämä-, tasa-arvo- ja koulutussektori. Konferenssissa käsiteltiin koulutussektorin ja työmarkkinoiden sukupuolijakaumaan liittyviä haasteita.

Lapsi- ja nuorisoasioista vastaava ministerineuvosto (MR-SAM) tukee vuosittain työtä Pohjoismaiden ministerineuvoston poikkihallinnollisia näkökulmia koskevien menettelytapahjeiden implementoimiseksi. Sektori tukee myös vuoden 2023 pohjoismaista nuorisokuukautta, jonka painopiste on tasa-arvossa. Edellä mainitun seksuaalista häirintää koskevan tutkimushankkeen rahoitukseen osallistuu Pohjoismainen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea NORDBUK yhdessä tasa-arvo-, kulttuuri- ja työelämäsektorin kanssa. Nordic Leadership for Gender Equality in Climate Action 2023 -ohjelman alaisuudessa järjestetään lasten ja nuorten konferenssi.

Digitalisaatioministerineuvosto (MR-DIGITAL) nostaa esiin Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteisen sähköistä tunnistautumista koskevan **NOBID-hankkeen**. Hankkeen tarkoituksena on helpottaa rajat ylittävien digitaalisten palvelujen saatavuutta kaikille sukupuolesta riippumatta. Digitalisaatiosta mainitaan myös **Suomen puheenjohtajuuskauden hanke**, jonka tuloksena on määrä kehittää datanvaihtomalli ja edistää tasa-arvoa muotoilun avulla kiinnittämällä huomiota mahdollisiin relevantteihin sukupuolieroihin.

Cross-Border Digital Services Study Abroad -hanke on osa sektorin CBDS-ohjelmaa. Hankkeen tarkoituksena on kehittää digitaalisia palveluja, joiden avulla opiskelu ulkomailta Pohjoismaissa ja Baltian maissa helpottuu. Tasa-arvonäkökulma on tärkeä osa hankkeen toteuttamista, ja se otetaan huomioon kehittämistyön kaikissa vaiheissa.

CyberBattle Nordic Baltics 2023 (CBNB) on suurin eettinen hakkeritapahtuma Pohjoismaiden ja Baltian maiden alueella. Tasa-arvonäkökulma on tapahtuman järjestäjille hyvin tärkeä – hankkeen tarkoituksena on lisätä tyttöjen ja nuorten naisten osallistumista hankkeeseen. Pitkän aikavälin tavoitteena on saada pojat ja tytöt osallistumaan kybersektorin toimintaan yhdenvertaisesti. CBNB:n tavoitteena on houkutella tyttöjä tapahtumaan ja yleisesti IT-alalle.

Talous- ja rahapolitiikan ministerineuvosto (MR-FINANS) kuvaa, miten tasa-arvo on kirjattu *Ensuring Inclusive Green Growth (EnIGG)* -hankkeen kuvaukseen. Hankkeen on määrä edistää näkökulmia ja suosituksia suhteessa tasa-arvoon ja vihreään siirtymään.

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvosto (MR-FJLS) korostaa Pohjoismaisen maatalous- ja elintarviketutkimuksen komitean NKJ:n ja Yhteispohjoismaisen metsäntutkimuksen SNS:n tasa-arvotyötä.

NKJ:n uusimmalla metsätalouden tutkijaverkostoille suunnatulla hakukierroksella painopiste on ollut tasa-arvossa, ja tällä on haluttu edistää sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia miesvaltaisessa metsäteollisuudessa.

Kestävät ja terveelliset elintarvikejärjestelmät -visiohankkeessa on käynnistetty laaja-alainen tutkimus asennemuutoksista ja kulutustottumuksista. Tutkimuksessa sovelletaan osallistavaa tasa-arvonäkökulmaa. Tällä hetkellä keskustellaan Islannin vuoden 2023 puheenjohtajakauden aloitteesta elintarvikejärjestelmien sosiaalisesta kestävydestä.

BioEquality-yhteistyöhankkeen tarkoituksena on edistää tasa-arvoisempaa biotaloutta. Hankkeen tuloksena syntyi vuonna 2022 **käsikirja** tasa-arvonäkökulmien sisällyttämisestä biotalouteen. Maa- ja metsätalous ovat molemmat esimerkkejä kaikkein miesvaltaisimmista aloista, ja tämän takia käsikirjan on määrä edistää tasa-arvon merkityksen ymmärtämistä alalla. Käsikirjassa keskitytään maa- ja metsätalousoppilaitosten opettajiin ja opiskelijoihin.

Oikeusasioiden ministerineuvosto (MR-JUST) nostaa esiin sektorin laatiman käsikirjan seksuaalisesta häirinnästä oikeushallinnon alalla Pohjoismaissa, joka on

käännetty ja josta on tehty esittelyfilmejä suomeksi, islanniksi ja englanniksi informaation levittämiseksi.

Kulttuuriministerineuvosto (MR-K) kuvailee yleisin sanakääntein, miten alalla on toimittu tasa-arvon puolesta laitosten ja yhteistyöelinten ohjaamisessa, hankkeiden seurannassa ja tulosten levittämisessä, asioiden esittelyssä ja ministerineuvoston tausta-aineistojen laatimisessa. Ala antaa myös esimerkkejä suurista strategisista hankkeista, kuten hanke kestävästä kulttuurielämyksistä Pohjolassa, Hållbara kulturupplevelser i Norden, jossa sukupuolinäkökulma on otettu esiin osana hanketta. **Nordic Bridges** -kulttuuripanostus on toinen esimerkki alan esiin nostamista hankkeista. Tammikuusta joulukuuhun 2022 Kanadan isännöimässä hankkeessa esiteltiin pohjoismaista nykytaidetta ja -kulttuuria. Hankkeeseen osallistui yli 400 taiteilijaa, joista 52 prosenttia identifioi itsensä naiseksi.

Vuonna 2022 Pohjoismaisen kulttuuripisteen kirjasto korosti kirjahankinnoissaan erityisesti kirjoja, jotka käsittelevät sukupuolten välistä tasa-arvoa, LGBTI-asioita, vähemmistökulttuurien asemaa Pohjoismaissa ja ilmasto-

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikasta vastaava ministerineuvosto (MR-TILLVÄXT) Monimuotoisuutta ja inklusiota käsittelevän **Diversity and Inclusion** -aloitteen (ks. tekstiruutu) lisäksi Pohjoismainen energiantutkimus sanoo toteuttaneensa vuonna 2022 **Nordic Energy Equality Conference 2022** -konferenssin, johon osallistui yli 50 osallistujaa. Islannissa käynnistettiin Women in energy initiative -aloite, joka on nyt lähtenyt leviämään muualle Pohjoismaihin. Aloite kannustaa naisia ja yrityksiä olemaan tietoisia tasa-arvosta, minkä lisäksi aloitteella halutaan osoittaa, että energia-alan töitä tekevät yhtä lailla naiset kuin miehet.

Diversity and Inclusion -aloitteen alle kootaan kokonainen joukko monialaisia panostuksia ja hankkeita vuosilta 2021–2024. Esimerkkejä näistä ovat **Nordic Innovation Diversity Task Force**, **Nordic Impact Scaleup** ja **Nordic VC challenge**.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministerineuvosto (MR-S) kuvaa, miten sektorilla on integroitu tasa-arvonäkökulma moniin eri prosesseihin ja miten sektorilla toimitaan Pohjoismaiden ministerineuvoston keväällä 2022 julkaisemien **poikkihallinnollisia näkökulmia koskevien uusien ohjeiden** implementoimiseksi. Tavoitteena on saada

tasainen sukupuolijakauma esimerkiksi hankkeiden ohjausryhmiin tai kutsuttaessa ihmisiä osallistumaan kyselytutkimuksiin taikka kutsuttaessa kansalaisia osallistumaan eri aktiviteetteihin. Tavoite tasaisesta sukupuolijakaumasta tullaan tämän jälkeen kirjaamaan vakiomuotoiluna sektorin verkostojen ja ohjausryhmien toimeksiantomalleihin.

Pohjoismainen hyvinvointikeskus (NVC) saa vuotuisessa määrärahaa koskevassa ohjauskirjeessä tehtäväksi työskennellä järjestelmällisesti kestävyiden, tasa-arvon ja lapsen oikeuksien ja nuorten näkökulman sisällyttämiseksi kaikkeen toimintaansa. Syksyllä 2020 NVC valitsi vastuuhenkilöt kutakin näkökulmaa varten, mukaan lukien tasa-arvoalan.

Kaikissa vammaisalan hankkeissa tulee olla sisällytettynä tasa-arvonäkökulma. Relevantit sukupuolten väliset erot ja monimuotoisuusparametrit on esiteltävä ja niitä on pohdittava työssä eri aiheiden parissa. Samaan aikaan on pyrittävä toteuttamaan tasainen sukupuolijakauma työhön osallistuvissa asiantuntijaryhmissä.

Sektori mainitsee myös hankkeen, jossa kerätään tietoa nuorten miesten mielenterveydestä koronakriisin seurauksena. Hankkeessa verrataan nuoria miehiä ja naisia koskevia tietoja keskenään mahdollisten eroavaisuuksien tunnistamiseksi. Raportti tullaan julkaisemaan kesällä 2023.

Sektori osallistuu yhdessä tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvoston kanssa **vanhempien LGBTI-ihmisten elinoloja ja elämänlaatua Pohjoismaissa** koskevaan uuteen panostukseen rahoittamalla ja asettamalla hallituksen jäseniä käytettäväksi. Hankkeen tarkoituksena on edistää tietämystä vanhempien LGBTI-ihmisten elinoloista ja elämänlaadusta,

Koulutus- ja tutkimusministerineuvosto (MR-U) nostaa esiin sektorin käynnistämän hankkeen, jossa keskitytään siihen, miten haja-asutusalueiden koulutusedellytykset vaikuttavat nuorten mahdollisuuksiin jäädä alueelle, joilta naiset muuttavat miehiä useammin isompiin kaupunkeihin.

Sektori tulee myös käynnistämään vuonna 2023 ison pohjoismaisen ammattikoulutushankkeen. Toimien tarkoituksena on muun muassa saada pohjoismaisia nuoria osallistumaan keskusteluun ja ehdottamaan valintoihin ja ammattikoulutuksen toteuttamiseen liittyviä ratkaisuja. Tähän sisältyy myös monimuotoisuus- ja sukupuolinäkökulma.

NordForsk on viimeisen viiden vuoden aikana rahoittanut kahta pohjoismaista huippuyksikköä (Nordic Centres of Excellence) yhteensä 42 miljoonalla Norjan kruunulla. Tavoitteena on lisätä tietoa ja osaamista siitä, miten tasa-arvoa voidaan lisätä tutkimuksessa ja innovaatioissa. Yksiköt julkistavat raporttinsa vuoden 2023 aikana, ja NordForsk raportoi tuloksista tärkeille sidosryhmille.

Vuonna 2022 esiteltiin Nordplus Horizontal -hankkeesta **Girls just wanna have fundamental IT skills** saadut opetukset. Hankkeessa on keskitytty luomaan inspiroivia toimia, joiden avulla voitaisiin houkutella tyttöjä valitsemaan ammatti it-alalta tulevaisuudessa.

Kotouttamisen alalla Norja on puheenjohtajakaudellaan vuonna 2022 kiinnittänyt erityisesti huomiota eri etnisiin vähemmistöihin kuuluviin naisiin ja heidän asemaansa työmarkkinoilla. Asia nostettiin esiin sekä **Promoting Women's Integration – Nordic Perspectives** -konferenssissa että lokakuussa 2022 järjestetyssä epävirallisessa ministerikokouksessa.

Naiset ja lapset ovat olleet keskipisteessä vuoden aikana, kun ohjelmassa on tarkasteltu Ukrainasta tulevia pakolaisia. Noin 75 prosenttia kaikista työkäisistä turvapaikanhakijoista on naisia.

Naiset on nostettu esiin yhtenä erityisen heikossa asemassa olevana ryhmänä **Combating long-term unemployment among immigrants beyond the COVID-19 pandemic** -hankkeessa. Yksi raportin keskeisistä opetuksista on sukupuolinäkökulman huomioiminen aina silloin, kun työskennellään maahanmuuttajien työllisyyden edistämiseksi.

Toinen teema, jolla on suuri merkitys integraation toteutumiselle, on pakolaisnaisten terveysosaaminen, jota on tutkittu **Health literacy in the Nordic countries – Not only a determinant of health, but also a tool for health promotion** -raportissa.

Maahanmuuttajapoikien syrjäytymisriskiä on käsitelty hankkeessa, jossa tutkittiin **maahanmuuttajataustaisten tyttöjen ja poikien koulutuseroja**. Kävi ilmi, että maahanmuuttajataustaiset pojat saivat huonoja todistusarvosanoja ja koetuloksia. Pojilta jää tyttöjä useammin peruskoulun todistus saamatta.

Vuosien 2022–2024 yhteistyöohjelmassa keskitytään miesten ja naisten työmarkkinatilanteeseen. Yksi Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen painopisteistä on **ulkomaalaistaustaisten naisten sijoittuminen työmarkkinoille**. Naisten heikosta asemasta työmarkkinoilla on julkaistu useita raportteja. Naisten työllisyyttä edistävästä aloitteista on annettu suosituksia ja esitetty käytännön esimerkkejä.

Viestinnästä kerrotaan, että se päivittää aktiivisesti kuvapankkia, niin että tarjolla on riittävästi kuvamateriaalia lapsista ja nuorista sekä tasa-arvosta. Viestintä keskittyy erityisen voimakkaasti näihin aloihin tällä hetkellä, koska kyseiset näkökulmat ovat olleet puutteelliset viestinnän käsityksen mukaan. Kuvapankkia käyttävät viestinnän erityisasiantuntijat ja muut ministerineuvoston työntekijät, mutta kuvia voi myös käyttää kuka tahansa ei-kaupallisiin tarkoituksiin. Tavoitteena on luoda menettelyohjeet kuvien tasa-arvoiseksi ja yhdenvertaiseksi käyttämiseksi julkaisuissa ja ilmoituksissa sekä kaikessa muussa ministerineuvoston julkaisemassa aineistossa.

Rajaesteet, ympäristö ja ilmasto (MR-MK), kestävä kehitys (MR-SAM) sekä kansainvälinen yhteistyö ja Arktis kuvaavat lyhyesti, miten ne huomioivat tasa-arvon käynnistäessään ja arvioidessaan hankkeita sekä nimetessään eri työryhmiä ja valitessaan konferenssien järjestäjiä/puhujia.

Avustus- ja tukijärjestelmien tasa-arvonäkökulma

Sektorit ovat myös antaneet esimerkkejä tukijärjestelmistä, joihin sisältyy tuenhakijoita koskeva tasa-arvonäkökulma. Kyse on esimerkiksi siitä, että osallistujista tietyn osuuden täytyy olla naisia tai miehiä, taikka yleisestä vaatimuksesta, jonka mukaan on tehtävä selkoa aktiivisesta tasa-arvotyöstä.

”Kulttuuri- ja taideohjelman kautta myönnettyistä 78 hanketuesta 45 meni hankkeisiin, joissa oli selvät tasa-arvoa koskevat tavoitteet.”
MR-K

Esimerkkejä tällaisista kirjauksista on esimerkiksi seuraavien ohjelmien kautta haettavissa tuissa: **Nordic innovation (MR-Tillväxt)**, Prosperous Future -ohjelma (**Kansainvälinen yhteistyö ja Arktis**), työelämäala (MR-A), kulttuuriala (MR-K) ja lapset ja nuoret (MR-SAM).

”Hakemuksissa ja raporteissa on kuvattava sitä, miten hanketoimintaan ja hankkeesta saataviin tuloksiin sisällytetään kestävyys- ja tasa-arvonäkökulma sekä lasten ja nuorten näkökulma. Lisäksi on annettava esimerkkejä tuloksista. Jos ohjelmassa tai hankkeessa ei ole yhtä tai useampaa näistä näkökulmista, on tehtävä selkoa siitä, miksi se ei ole relevanttia.”
MR-TILLVÄXT, Nordic Innovationin hankkeet/tukiohjelmat

Koulutuksesta ja tutkimuksesta (MR-U) kirjoitetaan, että NordForskin ydintoiminnassa eli pohjoismaisen tutkimusyhteistyön rahoituksessa noudatetaan sukupuolijakaumaa kaikilla tutkimusvarojen hakukierroksilla. Sukupuolijakaumaa seurataan sekä hakemustasolla (sukupuolikohtainen hakijaosuus, projektipäälliköt) että määrärahojen saajatasolla (myönnetty määrärahat sukupuolta kohden, projektipäälliköt). NordForskin sanotaan myös edistävän tasa-arvoa nostamalla esiin tasa-arvon ja sukupuolinäkökulman sisällyttämisen tuomia etuja tutkimukseen.

”Tutkimusrahoituksen hakijoita kehoitetaan huolehtimaan sukupuolten tasapuolisesta edustuksesta tutkimusryhmissä. Mahdollinen epätasapaino on perusteltava, ja hakijoiden on esitettävä suunnitelma sen korjaamiseksi. Tasainen sukupuolijakauma sisältyy tutkimusryhmän laatua arvioiviin kriteereihin (*Quality of the Research Team*). Hakijoita kehoitetaan myös olennaisilta osin sisällyttämään sukupuolinäkökulma tutkimukseen. Sukupuolinäkökulma sisältyy tutkimushankkeen tieteellisen kokonaislaadun kriteereihin (*Scientific Quality*).”
MR-U, NordForskin tutkimusrahoitustoiminta

Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvosto (MR-FJLS) nostaa esiin Yhteispohjoismaisen metsäntutkimuksen (SNS) vuoden 2022 vuosikertomukseen kirjatut tavoitteet ja indikaattorit: 1) Rahoitettujen toimintojen tulee täyttää vaatimus, jonka mukaan kummankin sukupuolen edustuksen on oltava vähintään 40 prosenttia, minkä lisäksi tasa-arvoasiat on huomioitava aktiivisesti SNS:n tasa-arvoa koskevien suuntaviivojen mukaisesti. 2) SNS priorisoi sellaisen toiminnan rahoittamista, jossa käsitellään metsätaloudessa esiintyviä erilaisia tasa-arvonäkökohtia.

Pohjoismaisen maatalous- ja elintarviketutkimuksen komitean (NKJ) vuosikertomuksessa mainitaan erikseen tasa-arvo seuraavassa muotoilussa: "NKJ työskentelee tasa-arvon lisäämiseksi ja perustavien ihmisoikeuksien ja pohjoismaisten arvojen edistämiseksi ja ylläpitämiseksi. NKJ kiinnittää huomiota tasa-arvoon hakuteksteissä ja -lomakkeissa, joista käy selvästi ilmi, että tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat tärkeitä kriteerejä määrärahojen myöntämisessä."

5. Edustus komiteoissa ja työryhmissä

Sektorit ovat raportoineet miesten ja naisten välisestä sukupuolijakaumasta eri komiteoissa ja työryhmissä. Sisällyttämistä koskevien toimintaperiaatteiden mukaan kaikissa komiteoissa ja työryhmissä on pyrittävä tasaiseen sukupuolijakaumaan, jonka mukaan miesten ja naisten edustuksen pitäisi olla 40 ja 60 prosentin välillä, niin että aliedustettuna olevan sukupuolen osuuden on oltava vähintään 40 prosenttia. Tulokset osoittavat, että sektorien raportoinnissa komiteoissa ja työryhmissä on enemmän naisia kuin miehiä. Naisten osuus oli korkeampi 16:ssä 61:stä ryhmästä. Monissa ryhmissä sukupuolijakauma oli kuitenkin suhteellisen tasainen. Noin kolmasosassa ryhmistä naisten tai miesten osuus jäi alle 25 prosentin. Seuraavassa taulukossa havainnollistetaan raportoitua sukupuolijakaumaa.

	Miesten osuus	Naisten osuus
Työelämäalan ministerineuvosto (MR-A)		
Työelämäalan virkamieskomitea	53 %	47 %
Työmarkkinajaosto	55 %	45 %
Työympäristöjaosto	37 %	63 %
Työoikeusjaosto	18 %	82 %
Digitalisaatioministerineuvosto (MR-DIGITAL)		
Digitalisaatioalan virkamieskomitea	82 %	18 %
Cross-Border Digital Services -ohjelmakomitea	60 %	40 %
Nordic-Baltic 5G -asiantuntijaryhmä	64 %	36 %
NOBAREG – Nordic-Baltic Regulatory Group	40 %	60 %
Digital Inclusion reference group	36 %	64 %
Talous- ja rahapolitiikan ministerineuvosto (MR-FINANS)		
Talous- ja rahapolitiikan virkamieskomitea	57 %	43 %
Maa- ja metsätalous-, kalastus-, vesiviljely- ja elintarvikeasiain ministerineuvosto (MR-FJLS)		
Elintarvikeasiain virkamieskomitea	23 %	77 %
Kalastus- ja vesiviljelyasiain virkamieskomitea	86 %	14 %
Maa- ja metsätalousasiain virkamieskomitea	60 %	40 %
Kalastus-, vesiviljely-, maatalous-, elintarvike- ja metsätalousasiain virkamieskomitea (toimeenpaneva)	43 %	57 %
Rajaesteet (MR-SAM)		
Rajaesteneuvosto	60 %	40 %

	Miesten osuus	Naisten osuus
Kestävä kehitys (MR-SAM)		
Kestävän kehityksen pohjoismainen asiantuntijaryhmä	50 %	50 %
Pohjoismainen kansalaisyhteiskuntaverkosto (Nordic Civ)	40 %	60 %
Kestävä elämäntapa Pohjolassa -ohjelman ohjausryhmä	30 %	70 %
Not Just A Green Transition -hankkeen ohjausryhmä	50 %	50 %
Kotouttaminen		
Viiteryhmä	20 %	80 %
Nordic Capital Forum	20 %	80 %
Nordic Migrant Expert Forum	45 %	55 %
Osaamiskeskuksen asiantuntijaryhmät	30 %	70 %
Nordic network on Language Training at Ministerial level	10 %	90 %
Kansainvälinen yhteistyö ja Arktis (MR-SAM)		
Pohjolan lähialueiden neuvonantajaryhmä	40 %	60 %
NRKA - Arktinen neuvonantajaryhmä	71 %	29 %
Oikeusasioiden ministerineuvosto (MR-JUST)		
Oikeusasioiden virkamieskomitea	20 %	80 %
NBCG	20 %	80 %
Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto (MR-JÄM)		
Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain virkamieskomitea	7 %	93 %
Työelämän tasa-arvon verkosto	0 %	100 %
Kulttuuriministerineuvosto (MR-K)		
Kulttuurialan virkamieskomitea	19 %	81 %
Ympäristö- ja ilmastoasiain ministerineuvosto (MR-MK)		
Ympäristö- ja ilmastoasiain virkamieskomitea	40 %	60 %
NCE (pohjoismainen kiertotalouden työryhmä)	47 %	53 %
NKL (pohjoismainen ilmasto- ja ilmatyöryhmä)	25 %	75 %
NKE (pohjoismainen kemikaali-, ympäristö- ja terveystyöryhmä)	20 %	80 %
NBM (pohjoismainen luonnon monimuotoisuuden työryhmä)	29 %	71 %
NME (pohjoismainen ympäristö- ja taloustyöryhmä)	58 %	42 %
NHK (pohjoismainen meri- ja rannikkoalueiden työryhmä)	13 %	87 %
Lapset ja nuoret (MR-SAM)		
Pohjoismainen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea NORDBUK	20 %	80 %

	Miesten osuus	Naisten osuus
Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikasta vastaava ministerineuvosto (MR-TILLVÄXT)		
Elinkeinopolitiikan virkamieskomitea	67 %	33 %
Energiapolitiikan virkamieskomitea	40 %	60 %
Aluepolitiikan virkamieskomitea	33 %	67 %
Pohjoismaisen energiantutkimuksen NEF hallitus	83 %	17 %
Sähkömarkkinaryhmä	50 %	50 %
NgCCUS Pohjoismainen verkostoryhmä	40 %	60 %
Matkailuryhmä	40 %	60 %
Sosiaali- ja terveyspolitiikan ministerineuvosto (MR-S)		
Sosiaali- ja terveyspolitiikan virkamieskomitea	36 %	64 %
Pohjoismainen hyvinvointikeskus NVC	43 %	57 %
Vammaisalan pohjoismainen yhteistyöneuvosto	56 %	44 %
NOMESKO	41 %	59 %
NOSOSKO	60 %	40 %
Viiteryhmä: Koronapandemian seuraukset: Lasten ja nuorten oikeus tulla kuulluiksi	30 %	70 %
Pohjoismainen e-terveysryhmä	50 %	50 %
Eriyistason hoidon valiokunta	100 %	0 %
Pohjoismainen dementiaverkosto	10 %	90 %
Sosiaaliset investoinnit Pohjoismaissa -hanke, advisory group	23 %	77 %
Koulutus- ja tutkimusministerineuvosto (MR-U)		
Koulutus- ja tutkimusvirkamieskomitea	40 %	60 %
MR-U:n alainen budjettiryhmä	14 %	86 %
Kielipoliittisen julistuksen tarkistusta selvittävä ad hoc -ryhmä	42 %	58 %
Tutkimusalan ad hoc -ryhmä	50 %	50 %
Esiopetuksen ad hoc -ryhmä	50 %	50 %
Vuosien 2025–2030 uuden yhteistyöohjelman ad hoc -ryhmä	14 %	86 %
Nordplus-ohjelmakomitea	36 %	64 %
DIS-verkosto (demokratia, osallisuus ja turvallisuus)	39 %	61 %

6. Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvoston toiminta kauden aikana

Seuraavassa luvussa kuvataan tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvoston (MR-JÄM) toimintaa, joka pohjautuu pohjoismaiseen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelmaan 2019–2024 ja sen neljään painopistealueeseen. Kuluvalle kaudella Norjan puheenjohtajakauden (2022) ja Islannin puheenjohtajakauden (2023) ohjelmien painopiste on ollut seuraavissa tasa-arvopoliittisissa aiheissa:

1. Tulevaisuuden työelämä ja kasvu

Sektorilla on käynnistetty pohjoismainen *Sama palkka samasta työstä* -hanke, jonka tavoitteena on kaventaa yhä edelleen olevia naisten ja miesten välisiä palkkaeroja Pohjoismaissa. Tähän pyritään luomalla vuoropuhelua maiden ja työmarkkinaosapuolten välillä siitä, miten työtä jatketaan ja miten siinä onnistutaan pohjautuen nykyisiin toimiin, kokemuksiin ja osaamiseen.

Laks og likestilling -hanke on toinen sektorilla toteutettava hanke, jonka tavoitteena on lisätä osaamista kalastuksesta ja vesiviljelyalasta Pohjoismaissa. Hankkeen tarkoituksena on myös lisätä tietoisuutta siitä, että sukupuolijakauman tulee olla tasaisempi ja että alalle on rekrytoitava enemmän naisia. Hankkeesta saatavien tutkimustulosten on määrä lisätä tietoa siitä, mitkä toimenpiteet ovat osoittautuneet tehokkaiksi tasa-arvon lisäämiseksi alalla.

Tasa-arvoisen ilmastosiirtymän edistäminen on edellyttänyt osallistumista COP27-kokoukseen ja keskustelua oikeudenmukaisesta ilmastopolitiikasta. Vuonna 2022 Pohjoismaiden ministerineuvosto päätti myös sitoutumisesta *Generation Equality's Action Coalition: Feminist Action for Climate Justice* -ohjelmaan.

2. Hyvinvointi, terveys ja elämänlaatu

Sektori on edistänyt pohjoismaista tutkimusta työelämässä tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä. Sektori on myös tukenut vuonna 2023 julkaistun pohjoismaisen seksuaalista häirintää käsittelevän kokoelman laatimista.

3. Valta ja vaikutusmahdollisuudet

Syyskuussa 2022 tasa-arvoministerit hyväksyivät julkilausuman [Pushing back the push-back: Nordic Roadmap on advancing gender equality, women's and girls' rights, and equal rights of LGBTI-persons, 2022-2024](#). Julkilausuman tavoitteena on edistää tasa-arvoa, naisten ja tyttöjen oikeuksia ja LGBTI-ihmisten yhtäläisiä oikeuksia kansainvälisesti. Julkilausumassa nostetaan myös esiin sellaisia alueita, joilla kansainvälinen kehitys on kulkenut negatiiviseen suuntaan ja joissa Pohjoismaat voivat puolustaa kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta ja yhtäläisiä oikeuksia.

4. Miehiin ja maskuliinisuuksiin keskittyvä tasa-arvotyö

Sektorilla on käynnistetty [nuorten miesten mielenterveysongelmiin keskittyvä hanke](#). Hankkeen tavoitteena on luoda pohjoismainen tutkimuskatsaus, jossa dokumentoidaan ja analysoidaan Pohjolassa olevaa alan osaamista ja joka mahdollistaa tiedonvaihdon maiden ja eri osaamisalueiden välillä.

Vuosina 2022–2023 on julkaistu sarja raportteja ja julkaisuja.
Seuraavassa muutama esimerkki:

Kymmenen vuotta yhteistyötä pohjoismaisen tasa-arvorahaston kautta
Klimat, kön och konsumtion
Gender-equal pensions in the Nordics
Yrkesutbildning i Norden

Tämän lisäksi tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto on keskittynyt pohjoismaisessa LGBTI-alueen vuosien 2021–2024 yhteistyöohjelmassa LGBTI-ihmisten yhtäläisiin oikeuksiin ja mahdollisuuksiin sekä yhdenvertaiseen kohteluun Pohjoismaissa. Kuluvalla ajanjaksolla painopisteenä on ollut vanhempien LGBTI-ihmisten elinolot ja transhenkilöiden osallisuus työmarkkinoilla.

7. Päätelmät

Edellisvuoden selonteon tapaan myös tämän vuoden selonteko antaa suurimmaksi osaksi myönteisen kuvan Pohjoismaiden ministerineuvoston työstä tasa-arvonäkökulman sisällyttämiseksi eri sektoreiden toimintaan. Selonteosta käy ilmi seuraavaa:

- Kaikki sektorit voivat antaa esimerkkejä siitä, mitä ne ovat tehneet tasa-arvon alalla tai miten ne ovat sisällyttäneet tasa-arvonäkökulman eri toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä yhteistyöohjelmien ja muiden ohjausasiakirjojen laadintaan.
- On suhteellisen yleistä, että asetetaan vaatimuksia tietoisesta tasa-arvonäkökulmasta niille, jotka hakevat tukea ministerineuvoston tukijärjestelmistä tai hakevat muuta tukea taikka osallistuvat hakukierroksiin.
- Puolet sektoreista on ilmoittanut analysoineensa toimintojensa syväluotaavasti tasa-arvonäkökulmasta ja muotoilleensa sektorikohtaisia toimintatavoitteita, kun taas puolet on ilmoittanut, etteivät ne ole tehneet tällaisia analyysejä ja että niiltä puuttuu sektorin sisäiset tasa-arvotavoitteet.
- Enemmistö on ilmoittanut, että tarvitaan lisää tilastotietoa ja osaamista, jotta ne voivat paremmin valaista eri tasa-arvonäkökulmia omilla politiikan aloillaan.

Eri sektoreiden aloitteita ja tasa-arvotyön painottamista koskevissa kuvauksissa on useita esimerkkejä työelämään liittyvistä aloitteista. Aloitteissa on ollut kyse ulkomailla syntyneiden naisten mahdollisuuksista saada jalansijaa työmarkkinoilla, mutta myös koulutuksellisen ja ammatillisen tasa-arvon edistämisestä sukupuolesta riippumatta. On annettu myös useita esimerkkejä asioista, joissa painopiste on ollut esimerkiksi LGBTI-ihmisiä koskevissa oikeus- ja yhdenvertaisuusasioissa.

Kokonaisuutena Pohjoismaiden ministerineuvosto on edennyt pitkälle tasa-arvonäkökulman sisällyttämistyössä, tosin kehittämistarpeita on edelleen [toimintaperiaatteisiin](#) kirjattujen aikeiden täyttämiseksi. Useampien sektorien on järjestelmällisesti analysoitava omia politiikan aloja tasa-arvonäkökulmasta käsin ja niiden on asetettava tasa-arvoa koskevat tavoitteet. Työtä on myös vahvistettava syväluotaavilla analyyseillä, joita voidaan hyödyntää tasa-arvoa edistävien toimien suunnittelussa ja toteutuksessa. On myös tärkeää toimia edelleen sen puolesta, että sukupuolijakauma ministerineuvoston eri komiteoissa ja työryhmissä tasoittuisi.